

KEFM og Energistyrelsen

Pr. mail til Nikolaj Lomholt Svensson nilos@kefm.dk, Ida Hindborg Riise-Knudsen irk@ens.dk og Søren Mark Sandorff smsf@ens.dk.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 23. oktober 2020

Side 1/4

Høringssvar – EU-kommissionens strategi om A Renovation Wave for Europe – greening our buildings, creating jobs, improving lives.

Energistyrelsen har med mail af den 14. oktober 2020 fremsendt ovennævnte strategi og har anmodet om at modtage høringssvar senest den 23. oktober.

EU-kommissionens strategi om A Renovation Wave for Europe, herefter kaldt "Strategien" giver TEKNIQ Arbejdsgiverne anledning til følgende bemærkninger.

Strategien berører et vigtigt fokusområde for TEKNIQ Arbejdsgivernes medlemsvirksomheder, og vi indgår derfor gerne i et fortsat samarbejde på området.

TEKNIQ Arbejdsgiverne bemærker, at forslaget er en udmøntning af The European Green Deal og sætter rammerne for EU-kommissionens arbejdsprogram og initiativer for 2020-2022. Vi bemærker, at strategien bl.a. omhandler aktiviteter der vedrører revision af Energieffektiviseringsdirektivet og af Bygningsdirektivet. TEKNIQ Arbejdsgiverne bakker op om initiativet, der har som intention, at mindst fordoble renoveringsraten i bygninger, men vi er bekymrede for om de foreslåede fokusområder er tilstrækkelig ambitiøse til at kunne opnå dette.

Bygningsdirektiv, energimærkning af bygninger og energiramme

TEKNIQ Arbejdsgiverne er som udgangspunkt positiv overfor EU-Kommissionens forslag om at fastsætte minimumsstandarder for bygningernes ydeevne i forbindelse med renoveringer. Der er dog mindst tre forhold, der kan være udfordringer i dette. Forudsætningen for fastsættelse af mindstekrav er, at energimærkningsordningen er troværdig, og at antallet af fejl fortsat nedsættes betydeligt, så bygningsejerne stilles over for retfærdige krav. Kravene betyder, at nogle bygningsejere ikke vil have finansiering til at gennemføre renoveringer, hvilket især kan være en udfordring for bygninger, der ligger i områder med lave huspriser eller for husstande hvor indkomster er lave. Endelig er den danske implementering af primærenergifaktoren en hindring, som uddybes i det følgende.

Primærenergifaktorerne bruges bl.a. til at fastlægge bygningers ydeevne med forskellige opvarmningsformer og anvendes i Danmark som en del af fastsættelsen af energimærket og den tilladte energiramme i Bygningsreglementet for nybyggeri og renoveringer. I Danmark har fjernvarme en primærenergifaktor på 0,85, olie,

naturgas og biomasse har en primærenergifaktor på 1, mens el har en primærenergifaktor på 1,9. I praksis betyder dette, at man kan opfylde Bygningsreglementet med mindre isolering i sin bygning, hvis den opvarmes med fjernvarme, naturgas, biomasse og olie end med el, herunder med eldrevne varmepumper.

Primærenergifaktorerne giver et her-og-nu billede af den omtrentlige effektivitet af forskellige forsyningsformer i energisystemet. Men beregningen af primærfaktorerne afspejler ikke fremtiden fx fordi de ikke i tilstrækkeligt omfang højde for, at el om få år produceres på 100 procent vedvarende energikilder. Værre er det imidlertid, at primærfaktorerne er et øjebliksbillede, der ikke tager højde for, at bygninger står i mange år efter, at strømmen er blevet 100% grøn. Derfor skader her-og-nu primærenergifaktorer udviklingen af de mest grønne løsninger. Faktorerne indebærer også, at bygninger (nye og renoverede) ikke udformes optimalt i forhold til det energisystem, de skal være en aktiv del af. Og endelig tilskynder en lav primærenergifaktor i fjernvarmen, sektorens fortsatte brug af biomasse – et brændsel, hvis fremtid er væsentlig mere usikker end grøn produceret el.

EU-kommissionen foreslog i sektorintegrationsstrategien i sommers, at strategien (Renovation Wave) skulle indeholde et forslag om "*Review the Primary Energy Factor, to order to fully recognise energy efficiency savings via renewable electricity and heat, as part of the review of the Energy Efficiency Directive*". Kommissionens udtrykte i den forbindelse ønske om, at primærenergifaktorerne skal afspejle de effektiviseringsgevinster som en øget brug af vedvarende el og varme giver og et ønske om at vurdere fastlæggelsen og implementeringen af primærenergifaktorer i medlemsstaterne. TEKNIQ Arbejdsgiverne er uforstående over, at dette ikke er blevet en del af strategien og forudser, at rammebetingelserne for renoveringer og nye bygninger vil bremse den anvendelse af vedvarende energi og elektrificering, som er nødvendig for at nå målsætningerne for grøn omstilling af Danmark.

Offentlige bygninger

TEKNIQ Arbejdsgiverne hilser forslaget om udvidelse af renoveringskrav til alle offentlige bygninger velkommen. Renoveringstakten for de kommunale bygninger bør øges, og vi foreslår at det offentlige går forrest ved at de offentlige bygninger anvender intelligent energistyring og udfaser fossil opvarmning i alle offentlige bygninger, hvor det er rentabelt.

Der bør anvendes totaløkonomiske vurderinger, men det udføres i dag kun på et mindretal af projekterne. En skarp adskillelse mellem anlæg og drift betyder, at meget byggeri opføres eller renoveres med et stærkt fokus på opførselsprisen her og nu, frem for de samlede omkostninger til at opføre, eje og drive bygningen. Et totaløkonomisk fokus på både klimaskærm og tekniske installationer giver en bedre driftsøkonomi, samtidig med at det mindsker behovet for løbende vedligeholdelse, hvilket igen er positivt i forhold til bæredygtigt byggeri. Totaløkonomi bør anvendes af alle bygningsejere, men det er oplagt, at den offentlige sektor og de almene boligselskaber går forrest og i højere grad end i dag følger principperne.

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
tekniq@teknIQ.dk
www.teknIQ.dk

Dato: 23. oktober 2020

Side 2/4

Adgang til data

Strategien indeholder desværre ikke forslag om data eller forbedring af adgang til data fx i energieffektiviseringsdirektivet.

Drift, service og reparation af installationer kan effektiviseres betydeligt, hvis tiltagene tilrettelægges på baggrund af hentede forbrugsdata. Det vil samtidig reducere omkostninger for slutbrugerne og er langt smidigere i forhold til slutbrugers aftale med servicepartnere mv. Med mulighederne for automatisk fjernaf-læsning af energiforbrugsdata fra bygningsautomatik og energi-afregningsmålere findes et marked svarende til det, man ser på industriområdet, hvor leverandører sælger produkter med tilbud om on-line-overvågning, som sikrer, at produktet kører optimalt og får skiftet reservedele, når der er behov for det. Service behøver altså ikke være fysisk service, men kan være en løbende service eller overvågning af bygning, anlæg og installationer. Vi har allerede i dag medlemmer, der laver service på grundlag af energi-data, men de oplever desværre af og til stadig udfordringer med at modtage varmedata, selv når bygningsejeren giver samtykke til dette.

Forbrugerne har betalt meget betydelige beløb til fremskaffelse af digitalt baserede forbrugsmålere. Det er grundlæggende fornuftigt, fordi perspektiverne i at hente og anvende data fra forbrugsmålere er meget betydelige. Der er imidlertid en række barrierer for automatisk at hente forbrugsdata, bl.a. er energieffektiviseringsdirektivets krav om datahyppighed, datakvalitet og tilgængelighed stadig for lav.

Elektrificering, fleksibilitet og intelligente bygninger

TEKNIQ Arbejdsgiverne er overrasket over, at strategien ikke nævner elektrificering, fleksibilitet, energilagring eller intelligente bygninger i dens fokusområder og tiltag.

Kommissionens sektorintegrationsstrategi nævner, at *"As part of the Renovation Wave initiative, promote the further electrification of buildings' heating (in particular through heat pumps), the deployment of on-buildings renewable energy, and the roll-out of electric vehicle charging points (from 2020 onwards), using all available EU funding, including the Cohesion Fund and Invest EU"*. Det undrer os derfor, at strategien ikke eksplicit nævner elektrificering eller varmepumper.

Det undrer os også, at strategien ikke nævner intelligente bygninger og installationer, "build-in-renewables" samt energilagring. Mere intelligent styring af energiforbruget i bygninger skal hjælpe os med at mindske energispild og bruge energien, når den er grønnest og billigst. Der er stort potentiale i intelligent styring, faktisk kan 2,5 % af Danmarks manko ift. klimamålsætningen opfyldes ved implementering af intelligent styring i bygninger.

Der er også et stort potentiale i at gøre el- og fjernvarmeforbruget mere fleksibelt, så bygningerne kan fungere som et energilager i energisystemet. Dermed kan bygningerne spare på energien, når den er sortest og dyrest, og bruge energien når

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 23. oktober 2020

Side 3/4

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

den er grønnest og billigst. Flexibiliteten kræver imidlertid investeringer i de rigtige bygningsinstallationer til styring af energiforbruget og forbedringer af klimaskærm og installationer, så bygningerne udnytter energien mere effektivt.

Selvom renovering af bygningsinstallationer reducerer energiudgifterne og har korte tilbagebetalingstider, realiseres de i dag i lav grad hos bygningsejerne. Det er derfor helt afgørende at der laves en indsats for at fremme dette område og at både Kommissionen og danske myndigheder handler på dette.

TEKNIQ Arbejdsgiverne står naturligvis til rådighed for en uddybning af vores høringssvar.

Med venlig hilsen

Simon O. Rasmussen
Underdirektør

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup

Magnoliavej 2-4
5250 Odense SV

Telefon 4343 6000
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

Dato: 23. oktober 2020

Side 4/4